

İNSAN VE TOPLUM BİLİMLERİ
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Cilt / Vol: 7, Sayı/Issue: 1, 2018

Sayfa: 481-493

Received/Geliş: Accepted/Kabul:

[25-01-2018] – [30-03-2018]

Sınıf Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Durumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi

Murat TUNCER

Doç. Dr., Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Assoc.Prof., Fırat University, Faculty of Education

Orcid ID: 0000-0003-2036-4592

mtuncer@firat.edu.tr

Ömer YILMAZ

Doktora Öğrencisi, Fırat Üniv. Eğitim Bil. Ens.

Tureng, Fırat Univ. Institute of Educational Sciences

Orcid ID: 0000-0002-7054-8851

omeryilmaz023@gmail.com

Öz

Bu araştırmanın genel amacı sınıf öğretmenliği üçüncü sınıf öğrencilerinin akademik başarı durumlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesidir. Araştırma ilişkisel tarama modeline göre yürütülmüştür. Araştırmanın Evrenini Fırat Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında toplanan veriler kümeleme, kay-kare, korelasyon ve regresyon analizine göre çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre arkadaşlık ilişkileri ile akademik başarı arasında anlamlı düzeyde ilişki vardır. Sınıf öğretmenliği öğrencilerin başarı ortalamalarını en çok yordayan derslerin sırasıyla sosyoloji, sanat eğitimi ve yazılı anlatım dersleri olduğu belirlenmiştir. Araştırma katılımcılarının üçüncü sınıf öğrencileri olması mesleki kimliğe bürünme anlamında bilinçli bir ders dağılımının yapılmamış olabileceği endişesini beraberinde getirmiştir. Bu yönüyle meslek derslerinin daha erken dönemlerde verilmeye başlanması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Arkadaşlık İlişkileri, Akademik Başarı, Beklenti, Yeterlik Algısı, Sınıf Öğretmenliği

An Assessment of the Academic Achievement Statuses of Third Grade Students of Teacher Education for Primary School Programme Based on Miscellaneous Variables

Abstract

The main aim of this study is to assess the academic achievement statuses of third grade students according to various variables. The study has been conducted using the relational screening model. The universe of the research is formed by the students of teacher education for primary school programme at Fırat University. The collected data are analyzed according to clustering, log-square, correlation and regression analysis. According to the findings of the research, there is a significant link between friendship relations and academic achievement. It has been determined that the courses having the greatest effect upon the achievement averages of students of the programme in question are sociology, art education and written expression courses, respectively. The fact that participants consist of third-year students has led to concerns that a deliberative distribution of courses may not have been achieved in terms of assuming a professional identity. It is therefore suggested that vocational courses may be offered beginning from earlier grades.

Keywords: Friendship Relations, Academic Achievement, Expectation, Perception of Proficiency, Teacher for Primary School.

Giriş

Günümüz öğretim programlarının hedeflenen öğrenci profilini sağlama noktasında yetersiz kaldığını söyleyebiliriz. Bu iddianın en belirgin kanıtı olarak öğretim programları anlamında ülkemizde sürekli bir yenilik ve değişiklik olgusunu gösterilebilir. Bazı derslerde ise diğerlerine nazaran büyük problemlerin yaşandığı, beklenen başarı ölçütlerinin bir türlü sağlanamadığı ortadadır.

Alan yazında başarıya ilişkin çeşitli tanımların yapıldığı görülmektedir. Bu tanımlardan biri Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından (2017) yapılmış, başarı *“kişinin yetenek ve yetismeye bağlı olarak gösterdiği ansal ya da eylemsel etkinliklerinin olumlu ürünü”* olarak tanımlanmıştır. Bloom’a (1998:345) göre başarı öğrenenin çevresi ile etkileşimin bir ürünüdür. Carter ve Good’tan (1973) aktaran Sıgri ve Gürbüz (2011: 31) akademik başarıyı ise bir kurum çatısı altında okutulan derslere yönelik notlar, beceriler veya kazanılan bilgiler olarak tanımlamaktadır. Akademik başarı, öğrencilerin okul yaşamında amaçlanan davranışlara ulaşma düzeyi olarak tanımlanmaktadır. (Salih, 2003, s.103). Akademik başarı öğrencilerin mesleki ve toplumsal yaşama donanımlı şekilde hazırlanmalarını sağladığı ve geleceklerini şekillendirdiği için, aileleri ve çevreleri açısından da oldukça önemli görülmektedir.

Öğrencilerin başarısı konusunda oldukça karmaşık bir yapı ve çok sayıdaki etken söz konusudur. Alan yazında bu etkenleri araştıran pek çok araştırmaya (Sıgri ve Gürbüz, 2011; Yıldırım, 2000; Mammadov ve Keser, 2016; Dil ve Bulantekin, 2011; Seban ve Perdecı, 2016 v.b.) rastlanmıştır. Öğrenen başarısını etkileyen etkenlerin bilinmesi hedeflenen öğrenme düzeyi açısından son derece önemlidir. Alkan ve Kurt (1998) akademik başarı konusunda öğrenci ve çevre etkileşimine değinmiş, öğrenmenin bu etkileşime bağlı olarak gerçekleşeceğine dikkat çekmiştir.

Alan yazında başarıyı etkilediğine inanılan pek çok değişkeni konu edinen araştırmalara rastlanmaktadır. Bu araştırmalardan biri Sarier (2016) tarafından yapılmış, meta-analiz yöntemine dayalı bu çalışmada öğrenen akademik başarısını etkileyen başlıca faktörlerin sosyo-ekonomik durum, öz-yeterlik ve motivasyon olduğu belirlenmiştir. Sıgri ve Gürbüz (2011) ise araştırmalarında akademik başarıyı yordayan en önemli değişkenin sorumluluk olduğunu rapor etmişlerdir. Akademik başarıyı çok değişkenli bir yapıda araştıran Yıldırım (2000), öğretmen desteği, aile desteği, yalnızlık ve sınav kaygısının manidar yordayıcılar olduğunu, arkadaş desteği açısından ise anlamlı bir yordayıcılık kanıtı bulunamadığı bulgularını paylaşmıştır. Akademik başarı anlamında belki de ilk akla gelen zekâ değişkenine yönelik olarak ise Mammadov ve Keser (2016) duygusal zekâ

düzeyle akademik başarı arasında ilişki olduğu görüşündedirler. Üzel ve Hangül'de (2012) duygusal zekâ ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Eyyam, Meneviş ve Doğruer (2010) sözel dil zekâsı daha fazla gelişmiş Türkçe Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin başarı puanlarının daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Zekâ ile akademik başarı arasında ilişki olduğu bulgusu Kaya ve Oğurlu (2015) tarafından da elde edilmiştir. Dil ve Bulantekin (2011) başarıyı etkileyen değişkenlerin araştırılmasına ihtiyaç olduğunu paylaştığı araştırmalarında akademik başarı ile algılanan aile işlevselliği, kontrol odağı ve bazı sosyo-demografik değişkenler açısından anlamlı ilişki olmadığını belirlemişlerdir. Düşük sosyo-ekonomik düzey açısından akademik başarıyı araştıran Yelgün ve Karaman (2015) ise akademik başarıyı olumsuz etkileyen faktörlerin başında ailelerin sosyo-ekonomik koşullarının geldiğini, bunun dışında okul yerleşim birimi, öğrenci, veli, öğretmen ve idareci özellikleri ile okul fiziki olanakları gibi oldukça kapsamlı bir değişkenler kümesinden söz etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki bir ailedeki yüksek akademik başarı olgusundan yola çıkan Seban ve Perdecı (2016) öğrenci başarısı altında yatan başlıca etkenlerin bireysel ve aile ile ilgili olduğunu, yaşanan çevre, okula yönelik tutum ve öğretmen özelliklerinin etkili diğer durumlar olarak sıralanabileceğini not etmişlerdir. Tuncer ve Bahadır (2017) ortaokul öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmanın bulguları arasında başarısızlık nedenleri olarak öğrencilerin kendilerini ve arkadaşlarını gördükleri, başarısızlıkları bir dış etkene bağlamadıkları yer almıştır. Dam (2018) ve Kaya (2011) ise başarısızlığın süreğen bir olgu olduğuna dikkat çekerek önceki yıllarda yaşanan başarısızlığın sonraki dönemlerde de devam ettiğini ifade etmişlerdir.

Buraya kadar değinilen birçok değişkenin başarı ile olan ilişkisi birçok araştırmaya yansımıştır. Ancak gerek tercih edilen veri analiz yaklaşımları ve gerekse başvuru araştırma yöntemleri belirtilen bu değişkenlerin daha iyi tanımlanmasını ve değerlendirilmesini mümkün kılamamıştır. Bu araştırma bu gereklilikten yola çıkarak başarı testi yerine öğretmen yapımı testlerle elde edilen başarı puanlarına odaklanmıştır. Uygulamada görülmektedir ki başarı testi kullanımı son derece sınırlıdır. Diğer taraftan araştırmaya özgünlük katmak amacıyla öğretilen içeriklerin mesleklaşme açısından durumu da yine bu araştırmanın amaçları arasındadır. Bütün bu bilgiler ışığında bu araştırmanın genel amacı sınıf öğretmenliği üçüncü sınıf öğrencilerinin akademik başarı durumlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesidir. Bu bağlamda araştırma örneklemini oluşturan öğrenci başarı puanlarının,

- Birinci, ikinci ve üçüncü arkadaş olarak tanımladıkları öğrenci başarısı ile anlamlı düzeyde bir ilişki içinde olup olmadığı,

- Öğrencilerin programlarına yönelik beklenti düzeyleri ile yeterlik algıları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olup olmadığı,
- Öğrencilerin program başarı durumları ile Lisans Yerleştirme Sınavı (LYS) başarı puanları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olup olmadığı,
- Öğrenci başarılarını hangi derslerin öncelikli olarak yordadığı sorularına cevap aranmıştır

Yöntem

Araştırma ilişkisel tarama yöntemine göre yürütülmüştür. Tarama modelinde araştırılan değişken veya değişkenlerin olduğu şekliyle betimlenmesi esastır. Araştırmanın Evreni Fırat Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem olarak bu bölümün üçüncü sınıf öğrencileri belirlenmiştir. Örneklem seçiminde katılımcıların söz konusu programının yarısını (dört yarıyı) tamamlamış olmaları dikkate alınmıştır. Bu seçimin gerekçesi ders dağılımıdır. Bu programda son dört yarıyı ağırlıklı olarak mesleki derslerden oluşmaktadır. Bu yönüyle araştırmanın örneklemi amaçlı örnekleme yöntemidir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan ve bir dizi kapalı ve açık uçlu sorudan oluşan anket kullanılmıştır. Anket üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm öğrencilerin en iyi üç arkadaşını yazmalarını isteyen ve rehberlik çalışmalarında kullanılan Kimdir Bu? Tekniğine benzer tarzdadır. İkinci bölümde öğrencilerin beklenti ve memnuniyet düzeylerini işaretleyecekleri bir dizi seçenekli sorudan oluşmaktadır. Son bölümde ise öğrencilerin önceki dönemde aldıkları ders başarı puanlarını yazmaları için ayrılan alanlardan oluşmaktadır.

Araştırma kapsamında toplanan veriler kümeleme, korelasyon, kay-kare ve regresyon analizine göre çözümlenmiştir. Regresyon analizi yapılmadan önce dağılımın normalliğinin incelenmesinde P-P eğrileri, çarpıklık ve basıklığa bakılması sıklıkla başvurulan yöntemler arasındadır (Demir, Saatçioğlu ve İmrol, 2016). Bu nedenle öğrenci başarı puanlarının çarpıklık ve basıklık katsayıları hesaplanmış ve Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Ders başarı puanlarına ilişkin çarpıklık ve basıklık katsayıları

Ders	Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)
Yazılı Anlatım	-.287	.483
Temel Matematik	-.874	.142
Sözlü Anlatım	-.391	.270
Çevre Eğitimi	-.386	.391

Sosyoloji	-1.143	.945
Ses ve yapı bilgisi	.258	-.206
Bilimsel araştırma yöntemleri	-.507	-.820
Sanat Eğitimi	-.688	.146
Beden eğitimi	-1.082	1.831
Materyal Tasarımı	-.575	.887
Eğitim Psikolojisi	-.358	-1.059

Tablo 1'deki çarpıklık ve basıklık değerlerin (+2) /(-2) aralığındadır. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 2 aralığında olması (George ve Mallery, 2003; Akt. Güven, 2014) normal dağılımın bir göstergesi olarak yorumlanmaktadır. Ayrıca P-Plot eğrileri de incelenmiştir. Büyüköztürk (2002:94) çoklu regresyon analizi için bir dizi ön sayıltıdan bahsetmiştir. Ona göre verilerin aralık ölçeğinden elde edilmesi, normal dağılım göstermesi ve doğrusallığı çoklu regresyon analizi için yeterlidir. Araştırmada kullanılan ölçeğin niteliği, normal dağılım durumu (çarpıklık ve basıklık) ve doğrusallık (P-Plot eğrileri) bu önsayıtlar için gözden geçirilmiştir. Bu açıdan bakıldığında her üç ön sayıltı da sağlanmış, regresyon analizi yapılabileceği görülmüştür.

Araştırma verileri Fırat Üniversitesi Etik Kurulu'ndan ve Fırat Üniversitesi Rektörlüğünden alınan onay ve izinler doğrultusunda toplanmıştır.

Bulgular

Araştırmada öncelikle öğrencilerin başarı puanları açısından sınıflanıp sınıflanamayacağı araştırılmıştır. Müzik dersi dışında kalan on bir ders için kümeleme analizi yapılmıştır. Çakmak (1999) kümeleme analizini birbirine benzeyen bireylerin aynı gruplarda yer alması yönüyle diskriminant analizine benzetmiştir. Özdamar'ın da (2004:279) değindiği gibi kümeleme analizinde benzerlik ya da uzaklıklardan yola çıkarak homojen gruplar oluşturulur. Kümeleme analizi sonucunda Tablo 2'deki sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 2. Öğrenci başarı puanları açısından kümeleme analizi sonuçları

Grup	N	Öğrenci No
A	38	1,2,3,7,8,9,10,11,13,14,15,18,19,20,21,22,24,26,27,28,29,35,37,38,39,40,41,42,43,45,47,48,51,52,54,55,58,59
B	25	4,5,6,12,16,17,23,25,30,31,32,33,34,36,44,46,49,50,53,56,57,60,61,62,63

Tablo 'de de görüldüğü gibi on bir dersten oluşan başarı puanlarına göre yapılan kümeleme analizinde 38 ve 25 kişilik iki yarı grup oluşmuş, başarı

Sınıf Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Durumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi

puanları benzerliği dikkate alınarak başarı puanları daha yüksek olan grup “Grup A”, başarı puanları daha düşük olan grup “Grup B” grup olarak adlandırılmıştır.

Kümeleme analizinden sonra başarılı ve başarısız olarak adlandırılan bu iki grupta yer alan öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerinin bu başarı durumu ile olan ilişkisi belirlenmek istenmiştir. Öğrencilerin birinci, ikinci ve üçüncü sırada isimlerini verdikleri arkadaşlarının başarı ortalamaları ile kendi ortalamaları kay-kare analizi ile değerlendirilmiştir. Öğrencilerin en iyi arkadaşı olarak verdikleri isimler dikkate alınarak yapılan Kay-kare analizinde Tablo 3’deki sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 3. İlk sırada ismi verilen kişi ile ismini veren kişilerin ait oldukları gruplara yönelik Kay-kare analizi

Grubu		En iyi arkadaş		
		Grup A	Grup B	Toplam
A	% grup içinde	74,3%	25,7%	100,0%
	% En iyi arkadaş içinde	74,3%	42,9%	62,5%
	% Toplam içinde	46,4%	16,1%	62,5%
B	% grup içinde	42,9%	57,1%	100,0%
	% En iyi arkadaş içinde	25,7%	57,1%	37,5%
	% Toplam içinde	16,1%	21,4%	37,5%
Toplam	% grup içinde	62,5%	37,5%	100,0%
	% En iyi arkadaş içinde	100,0%	100,0%	100,0%
	% Toplam içinde	62,5%	37,5%	100,0%

$\chi^2=5.531, p=.019^*$

* $p<.05$

Tablo 3’deki bulgulara göre öğrencilerin akademik başarı bakımından ait olduğu grup ile en iyi arkadaşlarının ait olduğu grup arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($p<.05$). Buna göre öğrencilerin en iyi arkadaşları ile başarı puanları bakımından benzeşik olduğu söylenebilir. Bu ilişkinin en iyi ikinci arkadaş için de geçerli olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz ise Tablo 4’deki gibidir.

Tablo 4. İkinci sırada ismi verilen kişi ile ismini veren kişilerin ait oldukları gruplara yönelik Kay-kare analizi

	En iyi ikinci arkadaş		
	Grup A	Grup B	Toplam

Grubu	A	% grup içinde	74,3%	25,7%	100,0%
		% ikinci arkadaş içinde	76,5%	40,9%	62,5%
		% Toplam içinde	46,4%	16,1%	62,5%
B	% grup içinde	38,1%	61,9%	100,0%	
	% ikinci arkadaş içinde	23,5%	59,1%	37,5%	
	% Toplam içinde	14,3%	23,2%	37,5%	
Toplam	% grup içinde	60,7%	39,3%	100,0%	
	% ikinci arkadaş içinde	100,0%	100,0%	100,0%	
	% Toplam içinde	60,7%	39,3%	100,0%	

$\chi^2=7.207, p=.007^*$

* $p<.05$

Tablo 4'deki bulgulara göre öğrencilerin akademik başarı bakımından ait olduğu grup ile en iyi ikinci arkadaşlarının ait olduğu grup arasında da anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($p<.05$). Arkadaşlık ilişkileri bakımından son karşılaştırma en iyi üçüncü arkadaş için yapılmış ve Tablo 5'deki sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 5. Üçüncü sırada ismi verilen kişi ile ismini veren kişilerin ait oldukları gruplara yönelik Kay-kare analizi

Grubu	A	% grup içinde	En iyi üçüncü arkadaş		
			Grup A	Grup B	Toplam
A	% grup içinde	62,9%	37,1%	100,0%	
	% üçüncü arkadaş içinde	68,8%	54,2%	62,5%	
	% Toplam içinde	39,3%	23,2%	62,5%	
B	% grup içinde	47,6%	52,4%	100,0%	
	% üçüncü arkadaş içinde	31,3%	45,8%	37,5%	
	% Toplam içinde	17,9%	19,6%	37,5%	
Toplam	% grup içinde	57,1%	42,9%	100,0%	
	% üçüncü arkadaş içinde	100,0%	100,0%	100,0%	
	% Toplam içinde	57,1%	42,9%	100,0%	

$\chi^2=1.244, p=.265$

Tablo 4'deki bulgulara göre öğrencilerin akademik başarı bakımından ait olduğu grup ile en iyi üçüncü arkadaşlarının ait olduğu grup arasında da anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamamıştır ($p>.05$).

Sınıf Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Durumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamında ayrıca öğrencilere öğretim gördükleri programın beklentilerini karşılayıp karşılamadığı ve kendilerini alanlarında yeterli görüp görmedikleri de sorulmuştur. Öğrenci beklentileri ile yeterlik algıları arasındaki ilişki yine kay-kare analizi ile araştırılmış ve Tablo 6'daki sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 6. Öğrencilerin programlarından beklenti düzeyleri ile yeterlik algıları arasındaki ilişki

		Yeterlik			
		Yeterliyim	Y. Değilim	Total	
Beklenti	Evet	Gözlenen	7	3	10
		Beklenen	3,2	6,8	10,0
	Kısmen	Gözlenen	11	28	39
		Beklenen	12,5	26,5	39,0
	Hayır	Gözlenen	0	7	7
		Beklenen	2,3	4,8	7,0
Toplam		Gözlenen	18	38	56
		Beklenen	18,0	38,0	56,0

$\chi^2=10.164$, $p=.006^*$

* $p<.05$

Tablo 6'daki sonuçlara göre beklenti düzeyi ile yeterlik algısı arasında anlamlı düzeyde ilişki vardır ($p<.05$). Öğrenim gördükleri programın beklentilerini karşıladığını düşünen 10 öğrenciden 7'si kendilerini mesleki anlamda yeterli, 3 öğrenci yetersiz bulmaktadırlar. Öğrenim gördükleri programın beklentilerini kısmen karşıladığını düşünen 39 öğrenciden 28'i kendilerini yeterli bulmamaktadır. Programın beklentilerini karşılamadığını düşünen 7 öğrencinin tamamı kendisini yetersiz bulmaktadır.

Öğrencilerin LYS puanları ile lisans puan ortalamaları arasındaki ilişki ise Tablo 7'deki gibidir.

Tablo 7. Öğrencilerin LYS puanları ile lisans puan ortalamaları arasındaki ilişki

Korelasyon	N	r	p
LYS*Lisans Ort.	63	.258	.051

Tablo 7'deki korelasyon analizine göre LYS puanı ile lisans puan ortalamaları arasındaki ilişki anlamlı düzeyde olmayıp ($p>.05$), düşüktür ($r=.258$).

Araştırmada son olarak öğrencilerin önceki dönemlerde almış oldukları ders başarı puanlarının onların başarı ortalamalarını yordama durumu araştırılmıştır. Bunun için regresyon analizinin stepwise metodu kullanılmış, Tablo 8’deki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 8. Ders başarı puanları ve başarı ortalamasına yönelik regresyon analizi

Model	Bağ. Değ.	Bağımsız Değ.	f	t	p	F	Model(p)	R ²																																	
1	Akademik Başarı	Sabit	113.09	5,587	.000	90.450	.000	,79																																	
		Sosyoloji	27.15	9,511	.000				2	Akademik Başarı	Sabit	103.50	5.929	.000	72.048	,000	,85	Sosyoloji	19.69	6.693	.000	Sanat Eğitimi	10.21	4.548	.000	3	Akademik Başarı	Sabit	88.12	5.00	.000	55.53	.000	.87	Sosyoloji	19.19	6.85	.000	Sanat Eğitimi	8.19	3.60
2	Akademik Başarı	Sabit	103.50	5.929	.000	72.048	,000	,85																																	
		Sosyoloji	19.69	6.693	.000																																				
		Sanat Eğitimi	10.21	4.548	.000																																				
3	Akademik Başarı	Sabit	88.12	5.00	.000	55.53	.000	.87																																	
		Sosyoloji	19.19	6.85	.000																																				
		Sanat Eğitimi	8.19	3.60	.001																																				
		Yazılı Anlatım	5.71	2.60	.012																																				

Tablo 8’de de görüldüğü gibi stepwise metoduna göre üç model üretilmiştir. Sosyoloji ders başarı öğrenci başarı ortalaması varyansının %79’unu açıklamaktadır. Sanat Eğitimi ders başarı eklendiğinde açıklanan varyans %85’e, Yazılı Anlatım dersi eklendiğinde %87’ye çıkmıştır.

Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre arkadaşlık ilişkileri ile ders başarıları arasında anlamlı düzeyde ilişki vardır. Benzer şekilde öğrencilerin öğrenim gördükleri programdan beklenti düzeyleri ile mesleki yeterlik algıları arasında da anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. Buna karşın LYS yerleştirme puanı ile öğrenci başarı ortalaması arasında anlamlı olmayan düşük bir ilişki bulunmuştur. Son olarak sınıf öğretmenliği öğrencilerin başarı ortalamalarını en çok yordayan derslerin sırasıyla sosyoloji, sanat eğitimi ve yazılı anlatım dersleri olduğu belirlenmiştir.

Oral ve Yurtal (2008) ilköğretim öğrencileri açısından yaptıkları değerlendirme sonucunda başarılı öğrencilerin daha rahat arkadaş bulduklarını ve arkadaşlık ilişkilerinin daha olumlu olduğunu belirlemişlerdir. Benzer görüşler Mayseless (1993) ve Kaya, Erdoğan ve Çağlayan (2014) tarafından da ifade edilmiştir. Başarılı öğrencilerin sosyometrik (karşılıklı çeken) bir özelliğinin olduğu düşünülürse bu araştırma bulgularının paralel sonuçlar ürettiği söylenebilir. Ullah ve Mardell (2007) ise cinsiyet açısından bir farklılığın olduğunu, kadın öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerinin akademik başarılarını olumlu yönde

etkilerken, erkek öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerinin akademik başarılarına olumsuz etkilerinin olduğunu rapor etmiştir. Kaya, Erdoğan ve Çağlayan (2014) üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler üzerinde yaptıkları bir çalışmada cinsiyet, üstün tanısı alma durumu, ders dışı etkinliklere katılım, arkadaşlık ilişkileri ve yaş değişkenlerinin toplamda yüzde 26'lık bir okul yaşam kalitesi varyansını açıkladığını belirlemiştir. Flashman (2012) bu geniş çerçeveyi arkadaşlık ilişkileri ile sınırlamış, akademik başarının arkadaşlık bağlarının önemli ve tutarlı bir tanımlayıcısı konumunda olduğunu göstermiştir.

Araştırmanın bir diğer bulgusu öğrencilerin öğrenim gördükleri programdan beklenti düzeyleri ile mesleki yeterlik algıları arasında da anlamlı düzeyde ilişki bulunmasıdır. Bu konuda Handal, Wood ve Muchatuta (2011) öğrencilerin kaliteli bir eğitime yönelik güçlü beklentilerinin olduğunu, bu beklentilerinin bir dersin sunulması, sınıf katılımına teşvik edilme, akademik anlamda bir dönütün verilmesi ve grup çalışmaları gibi beş ana pedagojik konuda birleştiğini belirtmektedirler. Öğrencilerin bu beklentilerinin karşılanamaması onlarda mesleki yetkinlik algısında olumsuzluğa neden olabileceği düşünülmektedir. Buna karşın Rubie-Davies, Peterson ve Irving (2010) beklentiler anlamında bir farklılığın olduğunu, aile ve öğrenci beklentilerinin genel anlamda olumlu ve benzeşik iken, öğretmen beklentilerinin ise daha temkinli ve olumsuz olabileceğine dikkat çekmişlerdir. Bu açıdan bakıldığında öğrenen beklentilerinin olumlu olmasında diğer kesimlerin de olumlu bir beklentiye sahip olmalarının önemli olduğunu göz ardı edemeyiz. Sarier (2016) öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen en önemli faktörlerin sosyo-ekonomik durum, özyeterlik ve motivasyon olduğunu belirlemiştir. Buna göre öğrenenlerin düşük beklenti içinde olmaları ve bir yetersizlik duygusu yaşamaları onların akademik başarılarında da düşüşleri beraberinde getirebilir.

Araştırmada LYS yerleştirme puanı ile öğrenci başarı ortalaması arasında anlamlı olmayan düşük bir ilişki bulunmuştur. Oysaki ülkemizde LYS puanlarına göre yükseköğretim programlarına yerleştirmeler yapılmaktadır. Bu yönüyle LYS puanları yordayıcı puan özelliğini taşımaktadır. Buna göre yordayıcı ve ölçüt puan uyumsuzluğunun olduğu görülmektedir. Ölçme bilimi açısından ölçüt geçerliği anlamında bir sorunun varlığından söz edilebilir. Yurdabakan (2008:59) ölçüt geçerliği konusunda kanıt ararken elde edilen puanlarla öğrencilerin gelecekteki başarıları arasındaki uyuma bakılması gerektiğini ifade etmiştir. Buna göre LYS puanları ile öğrencilerin başarı durumları arasında anlamlı bir ilişki olmalıydı. Bu durumda ya LYS puanına kaynaklık teşkil eden sınavların kestirim gücünün zayıf olduğunu ya da lisans başarı puanlarına kaynak teşkil eden sınavların başkaca nitelikleri ölçtüğünü söyleyebiliriz. Bunun yanında Kan'ın da (2006:59) dikkat çektiği ranj daralması da bu sonucun ortaya çıkmasına neden olmuş olabilir.

Araştırmanın son bulgusu ölçme kusuru yönüyle bir önceki bulguyu destekleyen regresyon analizi sonuçlarıdır. Analiz sonucunda Sosyoloji ders başarısı öğrenci başarı ortalaması varyansının %79'unu açıkladığı, Sanat Eğitimi ders başarısı eklendiğinde açıklanan varyans %85'e, Yazılı Anlatım dersi eklendiğinde %87'ye çıktığı gözlenmiştir. Araştırma sınıf öğretmenliği bölümünde yürütülmüştür. Dolayısıyla yürütülen öğretim programındaki ders yoğunlukları dikkate alındığında varyansı açıklayan öncelikli derslerin Sosyoloji, Sanat Eğitimi ve Yazılı Anlatım olması dikkat çekici bulunmuştur. Söz konusu analizde hiçbir meslek bilgisi dersinin bulunmaması önemli bir sorun olarak değerlendirilmektedir. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı ve Eğitim Psikolojisi derslerinin bu kapsam içinde yer bulmaması dikkat çekicidir.

Genel bir değerlendirme yapıldığında öğrencilerin meslek derslerinin son dört yarıylda yoğunlaşması öğrencilerin mesleki beklentileri ve yeterli algılarının düşük olmasının nedeninin olabileceği düşünülmektedir. Araştırma katılımcılarının üçüncü sınıf öğrencileri olması mesleki kimliğe bürünme anlamında bilinçli bir ders dağılımının yapılmamış olabileceği endişesini beraberinde getirmiştir. Bu yönüyle meslek derslerinin daha erken dönemlerde verilmeye başlanması önerilebilir. Bunun yanında her ne kadar alan yazın bulguları arasında başarılı öğrenciler arasında bir çekimin olduğu bulunsa da, heterojen bir gruptaki bireyler arasında sosyal öğrenme kuramı ve işbirlikli öğrenme yaklaşımı paralelinde de başarı kazanımlarının olabileceği unutulmamalıdır. Eğitim-öğretim süreçlerinde başarı bakımından yetersiz öğrencilerin ait oldukları gruplar gözden geçirilmeli, sosyolojik ve psikolojik açıdan değerlendirildikten sonra grupların değişimi yönünde bir teşvikin sağlanması ile başarı durumlarında iyileşmeler beklenebilir.

Kaynakça

- Alkan, C. ve Kurt, M. (1998). *Özel Öğretim Yöntemleri, Disiplinlerin Öğretim Teknolojisi*. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Bloom, B.S. (1998). *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme*. (Çev. Prof. Dr. Durmuş Ali Özçelik), İstanbul: MEB Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Çakmak, Z. (1999). Kümeleme analizinde geçerlilik problemi ve kümeleme sonuçlarının değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3, 187-205.
- Dam, H. (2008). Öğrencinin okul başarısında aile faktörü. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(14), 75-99.

- Demir, E., Saatçioğlu, Ö. ve İmrol, F. (2016). Uluslararası dergilerde yayımlanan eğitim araştırmalarının normallik varsayımları açısından incelenmesi. *Current Research in Education*, 2(3), 130-148.
- Dil, S. ve Bulantekin, Ö. (2011). Hemşirelik öğrencilerinde akademik başarı düzeyi ile aile işlevselliği ve kontrol odağı arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(1), 17-24.
- Eyyam, R., Meneviş, İ. ve Doğruer, N. (2010). Çoklu zekâ ve akademik başarı arasındaki ilişki. International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 11-13 Kasım 2010 Antalya, Türkiye.
- Flashman, J. (2012). Academic achievement and its impact on friends dynamics. *Social Educ*, 85(1), 61-80.
- Güven, E. (2014). Tahmin-gözlem-açıklama destekli proje tabanlı öğrenme yönteminin çevre sorunlarına yönelik tutum ve davranışlara etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 39 (173), 25-38.
- Handal, B., Wood, L. ve Muchatuta, M. (2011). Students' expectations of teaching: The business, accounting and economics experience. *E-Journal of Business Education & Scholarship Teaching*, 5(1), 1-17.
- Kan, A. (2006). Ölçme araçlarında bulunması gereken nitelikler, H. Atılgan (Ed.), *Eğitimde Ölçme Değerlendirme*(23-80), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kaya, F. ve Oğurlu, Ü. (2015). Benlik saygısı, zekâ ve akademik başarı ilişkisi. *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 951-965.
- Kaya, F., Erdoğan, R. ve Çağlayan, Y. (2014). Üstün zekâlı ve üstün yetenekli öğrencilerin okul yaşam kaliteleri ve arkadaşlık ilişkilerinin karşılaştırılması. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, 4(2), 107-125.
- Kaya, M.F. (2011). Öğrencilerin coğrafya dersinde hazır bulunurluk düzeylerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 6(4), 737-754.
- Mammadov, E. ve Keser, E. (2016). Duygusal zekâ ile akademik başarı ilişkisi: Turizm lisans öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 13(3), 85-101.
- Mayseless, O. (1993). Gifted adolescents and intimacy in close same-sex relationships. *Journal of Youth and Adolescent*, 22, 135-146.
- Oral, V. ve Yurtal, F. (2008). İlköğretim 5.sınıf düzeyinde arkadaşlığının sosyometrik statü ve akademik başarı açısından incelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 281-294.
- Özdamar, K. (2004). Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi. Eskişehir: Kaan Kitabevi.

- Rubie-Davies, C.M., Peterson, E.R. ve Irving, S.E. (2010). Expectations of achievement: Student, teacher and parents perceptions. *Research in Education*, 83(1), 36-53.
- Salih, M. (2003). Üniversite öğrencilerinin akademik başarılarını etkileyen çeşitli nedenler arasından süreksiz durumluk kaygısının yeri ve önemi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10, 102-115.
- Seban, D. ve Perdeci, B. (2016). Alt sosyoekonomik düzey bir ailede yetişen çocukların akademik başarıları ile yılmazlıkları arasındaki ilişki: Bir vaka incelemesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Journal of Qualitative Research in Education*, 4(3), 106-126. [Online]: <http://www.enadonline.com>, DOI:10.14689/issn.2148-2624.1.4c3s6m
- Sıgır, Ü. ve Gürbüz, S. (2011). Akademik başarı ve kişilik ilişkisi: üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 10(1), 30-48.
- TDK (2017). Türk Dil Kurumu. <http://www.tdkterim.gov.tr> (Erişim Tarihi: 07.12.2017)
- Tuncer, M. ve Bahadır, F. (2017). Ortaokul öğrenci görüşlerine göre başarısızlığın nedenleri. *KSÜ Eğitim Dergisi*, 1(1), 1-11.
- Ullah, H. ve Mardell, A.W. (2007). Students' academic success and its association to student involvement with learning and relationships with faculty and peers. *College Students Journal*, 14(4), 1192-1202.
- Üzel, D. ve Hangül, T. (2012). Duygusal zekâ ile akademik başarı arasındaki ilişki. X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, 27-30 Haziran 2012 Niğde, Türkiye.
- Yelgün, A. ve Karaman, İ. (2015). Düşük sosyo-ekonomik düzeydeki mahallede bulunan bir ilköğretim okulunda akademik başarıyı düşüren faktörler nelerdir? *Eğitim ve Bilim*, 40 (179), 251-268.
- Yıldırım, İ. (2000). Akademik başarının yordayıcısı olarak yalnızlık, sınav kaygısı ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 167-176.
- Yurdabakan, İ. (2008). Eğitimde kullanılan ölçme araçlarının nitelikleri, S. Erkan ve M.Gömleksiz (Eds.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (38-66), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

